

BENIN

SCENARIUSZ LEKCJI

NIE RÓB KRZYWDY INNYM LUDZIOM

Czas trwania
45 minut

TEMAT

NIE RÓB KRZYWDY INNYM LUDZIOM

Zaaranżuj salę do pracy w grupach. Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

Wielu ludziom dzieje się krzywda lub na naszych oczach spotyka ich niesprawiedliwość. A my? Zbyt często przechodzimy obojętnie. Czasem przyspieszamy kroku, zmieniamy trasę, żeby nie widzieć zła. Tłumaczymy sobie, że nas to nie dotyczy, że i tak nie możemy nic zrobić. Tymczasem nasza obojętność i brak reakcji sprawiają, że zło nie znika, lecz wręcz przeciwnie – rośnie w siłę. Staje się bardziej dotkliwie i zupełnie bezkarne... Młodzi ludzie często nie zdają sobie sprawy z tego, że niektóre ich słowa czy zachowania krzywdzą innych. Czasami, nawet nieświadomie, wyrządzają krzywdę rówieśnikom, znajomym czy bliskim. Warto więc uczyć młodych ludzi, jak postępować, by nie czynić innym tego, czego sami nie chcemy doświadczyć, a także jak zrozumieć i poczuć konsekwencje własnych działań – zarówno te dobre, jak i te złe. Dlatego proponujemy lekcję na temat tego, co robić, by nie krzywdzić innych ludzi.

CĘLE ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że nie należy krzywdzić innych ludzi.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń potrafi określić, jak się może czuć osoba krzywdzona przez innych.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń wyraża gotowość zareagowania, gdy innym dzieje się krzywda.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Przeczytaj uczniom krótką historię: Jacek i Zbyszek są najsilniejsi w klasie. Chłopcy mogą robić wszystko, co chcą, bo nikt z klasy nie chce się im narazić. Właśnie wymyślili sobie, że złośliwie zażartują z Michała i ukradkiem przykleją mu na plecach kartkę z napisem „Jestem ofermą”. Liczą, że to na pewno rozśmieszy klasę. Świadkiem tej narady jest Staś. Chce coś zrobić, żeby Michał nie ucierpiał. Ale co?

Porozmawiaj z uczniami i postaw następujące pytania:

- Co i dlaczego planują Jacek ze Zbyszkim?
- Jakie konsekwencje mogą przynieść żarty chłopców?
- Co mógł poczuć Staś, kiedy usłyszał, jakie zamiary mają koledzy?
- Jak może poczuć się Michał, gdy stanie się ofiarą takiego żartu?

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Wprowadź uczniów do projekcji fragmentów filmu np. następującymi słowami:

Ludzie w różny sposób krzywdzą innych. Często nie uświadamiają sobie, że wyrządzają zło. Czasem mówią coś takiego, co sprawia, że życie innych ludzi staje się przykre lub trudne. Czasem robią coś takiego, że życie innych ludzi jest zagrożone. Oglądając reportaż, zwróćcie uwagę na to, co się może zdarzyć, gdy ludzie postępują bezrefleksyjnie, gdy robią coś tylko dlatego, że robią to inni.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 22

BENIN: kraj mitów, magii i... dziecięcej tragedii

BENIN - MAŁY KRAJ NAD WIELKĄ ZATOKĄ

Benin to niewielki kraj w Afryce Zachodniej położony nad Zatoką Gwinejską. Graniczy z Togo, Burkina Faso, Nigrem i Nigerią. Państwo to odzyskało niepodległość dopiero w 1960 roku. Do tego czasu nosiło nazwę Dahomej, a w 1975 roku zmieniło nazwę na Benin.

W Beninie temperatura czasami dochodzi do ponad 40°C, a piasek znad Sahary wdziera się w każdy zakamarek ludzkiego ciała. Zróżnicowanie klimatyczne powoduje, że na północy przeważają sawanny, a na nich trawy, baobaby i akacje, natomiast na południu, wzdłuż wybrzeża i przy ujściach rzek, rozpościerają się lasy namorzynowe. Nie przeszkadza im woda morska, która w czasie przyływu zalewa te tereny. Widać wtedy tylko korony drzew. Z kolei w czasie odpływu korzenie są odsłaniane. To jeden z bardzo charakterystycznych dla tego kraju malowniczych obrazów.

Czytaj dalej na 22 stronie

Benin – magiczne krajobrazy, ale i miejsce, gdzie wiara w czary skazuje niewinne dzieci na śmierć.

WIERZENIA, MOZAIKA ETNICZNA I RELIGIJNA

Benin zamieszkują różne plemiona, a co się z tym wiąże, jest tu wiele religii. Żyją tu przede wszystkim katolicy, muzułmanie, protestanci i szereg wyznawców religii plemiennych. Grupą dominującą są Fonowie, którzy praktykują kult przodków. Oddają im cześć i zwracają się do nich o radę. Według tej grupy to przodkowie mają wpływ na życie obecnych pokoleń.

Z kolei Hausa, druga co do liczebności grupa etniczna, wyznaje obecnie islam. Lud ten trudni się rolnictwem i myślistwem. Społeczność Hausa jest silnie zhierarchizowana, a życie rodzinne zdominowane jest przez mężczyzn. Silny patriarchyzm skutkuje słabą edukacją dziewczynek, zakazem opuszczania domu przez kobiety w wieku rozrodczym oraz wielożeństwem.

Dziecko oskarżone o czary u uzdrowiciela.

Czwartą co do liczebności grupę stanowią ludy Bariba. Mieszkają przede wszystkim w północnej części kraju. Wierzą one, że dziecko może stać się czarownikiem: wystarczy tylko, że jest „źle narodzone”.

.....
Czytaj dalej na stronie 23

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Bezpośrednio po projekcji porozmawiaj z uczniami. Mogą Ci pomóc następujące pytania:

- Jak wyglądało życie Djamilii?
- Dlaczego spotkała ją taka krzywdą?
- Co czuła Djamilia, kiedy opowiadała swoją historię?

Wskazówka:

Zwróć uwagę na to, że: brak wiedzy i namysłu nad tym, co robimy, lub postępowanie zgodnie z wprawdzie powszechnym, choć niekoniecznie godnym naśladowania, stereotypem, prowadzi do tego, że ludzie krzywdzą innych. Nie są świadomi tego, że czynią źle. Bo to, że „wszyscy tak robią”, nie oznacza, że postępujemy właściwie.

ZADANIE

Decyzja Stasia

Podziel uczniów na kilkusobowe zespoły.
Rozdaj karty pracy.

Nawiąż do historii przedstawionej na wstępie lekcji.
Poproś uczniów, by rozważyli sytuację z dwóch perspektyw:

- Co może zrobić Staś, by nie narazić się silniejszym kolegom?
- Co może zrobić Staś, by pomóc Michałowi?

Poproś, by uczniowie rozważyli, jakie mogą być konsekwencje w każdej z tych sytuacji.

.....
Dalszy ciąg scenariusza na stronie 23

Edukacja jest niezwykle ważna dla poprawy jakości życia.

Jak może postąpić Staś, żeby...

nie narazić się Jackowi i Zbyszkowi?	ochronić Michała?
Możliwe konsekwencje	Możliwe konsekwencje

Ocalone dzieci w sierocińcu pod Natitingou.

Poproś, aby każda grupa sformułowała swoje wnioski.

Wskazówka:

Zadbaj o bezpieczeństwo emocjonalne uczniów podczas wykonywania zadania. Niech dobiorą się do pracy w grupach tak, aby każdy uczeń czuł się komfortowo i bezpiecznie. Zwróć uwagę na istniejące antagonizmy w grupie i pomóż uczniom dobrać się w grupy tak, aby mogli bezstresowo współdziałać.

ROZMOWA

Poproś uczniów, by przedstawili swoje wnioski. Pomogą Ci następujące pytania:

- Jaką decyzję Waszym zdaniem powinien podjąć Staś?
- Co się stanie, gdy nic nie zrobi, żeby pomóc koledze?

Wskazówka:

Zwróć uwagę na mechanizm eskalacji zła i przemocy. Nawiąż do reportażu. Uświadom uczniom, że zarówno pracownicy SOS Wioski Dziecięcej w Natitingou, jak i ciotka Djamil, ratując dzieci przed krzywdzeniem, przeciwstawiają się przyjętym i akceptowanym, ale niewłaściwym sposobom postępowania wobec innych ludzi. Podobnie uczniowie akceptują czasem złe postępowanie swoich rówieśników. A taka akceptacja to tylko zachęta dla sprawców zła. Nieważne, czy zło jest małe, czy duże – zawsze pozostanie złem.

Dalszy ciąg scenariusza na stronie 24

Według wierzeń Bariba „złe narodzenie” ma miejsce wtedy, kiedy dziecko urodzi się przedwcześnie, pośladkowo, kiedy najpierw ukaże się jego rączka lub też noworodek ma już załążki zębów. Takie dziecko narażone jest na śmierć lub wyklęcie ze społeczności.

Benin jest również kolebką *voodoo*. Religia ta łączy wierzenia Czarnej Afryki, religii rzymskokatolickiej i spirytualizmu brazylijskiego. Powstała w bardzo trudnym dla Afryki okresie – w czasach niewolnictwa. Sprowadzani do Ameryki niewolnicy nie odrzucili swoich wierzeń, a jedynie połączyli je z nową wiarą. W ten sposób powstały kult przodków, rytuał „opętania”, a także „laleczki *voodoo*”. Lalki wykorzystuje się do rzucania klątwy na wrogów, wpędzania ich w chorobę. Wśród wyznawców tej religii panuje nadal przekonanie, że poprzez magię można ożywić ciało zmarłej osoby. Tylko nieliczni mogą komunikować się ze światem zmarłych: kapłan (*hougan*), kapłanka (*mambo*) i czarownik (*bokora*).

Czytaj dalej na 24 stronie

Wyżywienie dwojga, trojga czy większej liczby dzieci to olbrzymie wyzwanie dla kobiet w tym kraju.

STRACH I STEREOTYPY, KTÓRE ZABIJAJĄ

W tym kraju bieda idzie w parze z zabobonami. Brak edukacji powoduje, że to, co jest przekazywane ustnie z pokolenia na pokolenie, liczy się bardziej niż ludzkie życie. Tu nadal ludzie wierzą w to, że to, jak się narodziłeś, decyduje o tym, czy będziesz żył. Oskarżenia o czary są powszechne, a ich ofiarami często padają noworodki. Matki, bojąc się wyrzucenia z lokalnej społeczności, często same mordują „inne” dzieci.

Podopieczni SOS Wioski Dziecięcej znowu odnajdują radość z zabawy

Już kilkuletnie dzieci mogą być oskarżone o czary, gdy mają „zły wzrok” lub rzekomo przez nie umierają członkowie rodziny. Dochodzi wówczas do drastycznych scen, np. wkłada się dziecko do mrowiska, aby tam umarło lub daje się mu do wypicia krew zwierzęcia zatrutą „czarnym proszkiem”. Czasem też oddaje się te dzieci czarownikom. U nich poddawane są rytuałom oczyszczenia i pracują na rzecz bokora. Rzadko jednak zdarza się, żeby dzieci wróciły do swoich rodzin żywe.

Choć od 2010 roku w Beninie nie można już legalnie oskarżyć dziecka o czary, nadal jest to praktykowane. Na szczęście w okolicach miejscowości Natitingou powstał sierociniec dla oskarżonych o czary, uratowanych przed śmiercią, porzuconych dzieci. Trafiają tu też najmłodszy z rodzin wielodzietnych, w których po prostu brakuje jedzenia.

W Beninie codziennie dochodzi do tragedii, których ofiarami są często bardzo małe dzieci. Stereotypy mają większe znaczenie niż życie. Wierzenia są tu tak głęboko zakorzenione, że często nie ma już miejsca na rozsądek czy przeciwstawienie się lokalnej społeczności. Lud Bariba uważa, że „śmierć jest lepsza niż wstyd”. Jak więc przeciwstawić się ludziom i żyć z dzieckiem zhańbionym? Jak żyć we wspólnocie, która każe kobiecie zabić własne dziecko, bo urodziło się „złe”? Jak radzić sobie ze stereotypami przekazywanymi z pokolenia na pokolenie? Odpowiedzią na te pytania może być tylko ludzka miłość i edukacja już od najmłodszych lat. ■

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im ich wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego zrozumienia czyjegoś problemu i utożsamienia się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Powiedz uczniom, że nic nie usprawiedliwia krzywdzenia innych. Wystarczy jedna osoba, która przeciwstawia się złu (tak jak ciocia Djamili), aby zrobić krok w kierunku lepszego świata. Ludzie zaczynają wtedy dostrzegać, że pewnych zachowań nie trzeba, a nawet nie można akceptować.

CZUJĘ:

Zwróć uwagę uczniów na to, jakie uczucia towarzyszą osobie krzywdzonej. Doświadczenie cierpienia ze strony drugiego człowieka zostawia ślad w psychice często na bardzo długo. Taka osoba może czuć obawę lub lęk przed innymi ludźmi. Będzie jej trudno obdarzyć kogoś zaufaniem.

POMAGAM:

Zaproponuj uczniom, by wsparli Stasia w podjęciu decyzji mającej ochronić Michała. Zachęć ich, żeby napisali do niego krótki liścik. Zapewnij uczniów, że pozostaną anonimowe. Znajdź czas, aby omówić treść liścików podczas kolejnej lekcji.

Dzieci oskarżone o czary są zupełnie bezbronne wobec przesądów